

[Poulsgaard]

også et spand af år, der er gået. Når vi sidder i det daglige arbejde – nu er jeg så ny i det, men i de 5-6 måneder, jeg har været med, har fremskridtene været små og få.

Jeg tror, vi har opnået de store ting, som vi kunne opnå. Nu kan vi snakke Interrail og sådan noget. Det er for småt at sende så mange parlamentarikere og så mange embedsmænd rundt i Norden for. Men der er opnået væsentlige fremskridt i Norden, det er jeg da enig med ministeren i.

Ministeren for nordisk samarbejde (Gammelgaard):

Jeg takker hr. Poulsgaard for de anerkendende bemærkninger og skal så i øvrigt sige, at der altså også siden de resultater, som hr. Poulsgaard omtalte i relation til mit indlæg, er nået en række konkrete resultater på store og små felter i det nordiske samarbejde. Det, der nu står for, er, at vi i det nordiske samarbejde også kan komme til at arbejde konkret med hele indre marked-spørgsmålet.

I den forbindelse vil jeg godt sige til fru Dorte Bennedsen, at det ikke er et spørgsmål om at have EF-briller på eller have specielt nordiske briller på. Det er et spørgsmål om, som jeg synes det meget rigtigt er udtrykt af statsministeren på sidste års session, at Danmark skal være et hængsel imellem Norden og EF, at der altså skal være et bindeled mellem Norden og EF, at vi har nogle regler i EF, at vi laver nogle tilpassede regler i Norden, således at vi kan skabe den nødvendige samhandel mellem Norden og EF.

I den forbindelse er det specielt vigtigt at understrege den nordiske dimension derved, at på miljøområdet, arbejdsmiljøområdet, og hvad angår sundhedsforskrifter, er Norden foran EF, og dér er det meget vigtigt, at det er det nordiske synspunkt, som påvirker udviklingen i EF. Det er altså en fællespåvirkning, der her er brug for, til gavn for samhandelen, og det, jeg her siger, er ganske i overensstemmelse med det, som hr. Anker Jørgensen også gav udtryk for på sidste års session.

Jeg vil gerne takke Fælles Kurs for indlægge- ne i debatten. Jeg synes, de har bidraget til, at vi har fået en meget levende og livlig debat. Jeg vil også gerne takke de øvrige deltagere i debatten for, at vi har fået diskuteret de nordiske perspektiver og det nordiske samarbejde meget

grundigt, og jeg håber, at det kan ske noget of- tere end én gang om året her i folketings- salen.

(Kort bemærkning).

Dorte Bennedsen (S):

Jeg kan sige til formandens beroligelse, at jeg faktisk havde lovet de næstfølgende ordførere ikke at sige mere, men jeg syntes, jeg måtte op og kommentere ministerens billede, for det er måske lige præcis dér, forskellene ligger, når ministeren citerer statsministeren for at have sagt, at Danmark skal være »et hængsel mellem Norden og EF«. Et hængsel er for mig noget, der er midt imellem, og det er dér, mit udgangs- punkt er anderledes.

For mig er Danmark først og fremmest et led i det nordiske fællesskab. Så er vi af forskellige årsager blevet medlem af EF, og når vi er det, så er det helt fortrinligt – og så langt er jeg med – at vi skal prøve at danne bro imellem de to om- råder. Men for mig er udgangspunktet det, at primært er vi nordiske, og vi er ikke primært et tilfældigt hængsel, der ligger og dingler midt imellem.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagets tekst
vedtoges uden afstemning.

Forslagets overgang til anden (sidste) be- handling
vedtoges uden afstemning.

Den næste sag på dagsordenen var:

5) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 100:

Forslag til folketingsbeslutning om nedsættel- se af forældrebetaling for børnepasning, obliga- torisk søskenderabat samt forbedrede friplads- regler.

Af Jytte Hilden (S) m.fl.
(Fremsat 29/1 88).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Socialministeren (Mimi Stilling Jakobsen):

Jeg vil starte kommenteringen af dette forslag fra Socialdemokratiet med at sige, hvad jeg er enig med forslagsstillerne i.

Jeg er enig i, at betaling for ophold i daginstitution for børn ikke bør være en hindring for, at det kan svare sig økonomisk for forældrene at have erhvervsarbejde. Naturligvis må målet i 1988 være, at det skal være muligt, hvis man ønsker det, at kombinere job, karriere, eller hvad man nu skal kalde det, med det at have børn.

Jeg er også opmærksom på, at forældrebetalingen for ophold i daginstitution i nogle kommuner er blevet høj, og jeg vil gerne være med til at se på, hvordan man kan bøde på den udvikling. Jeg mener, at en revision af fripladsgrænsen kan være en af de ting, der skal overvejes, først og fremmest fordi en forhøjelse af fripladsgrænsen vil kunne forbedre forholdene for de dårligst stillede familier, herunder især for de enlige forsørgere.

Det er ikke gratis at gøre det, og selvfølgelig må vi samtidig tage stilling til, hvordan vi finansierer en sådan forhøjelse, og hvornår den i givet fald kan træde i kraft, hvornår vi får råd til det. Men principiel tilslutning til, at det er et af de højt prioriterede emner.

Derimod mener jeg ikke, at vi skal nedsætte den maksimale forældrebetaling fra 35 til 25 pct. af driftsudgifterne. I stedet for at lette betalingen for alle forældre uanset indtægt må vi først og fremmest hjælpe de dårligst stillede. I øvrigt yder hovedparten af kommunerne jo, som det er bekendt, allerede i dag de særlige tilskud til nedbringelse af forældrebetalingen, og jeg kan da oplyse, at kommunernes tilskud til nedbringelse af forældrebetaling i 1987 udgjorde 692 mio. kr. Det skal ses i forhold til en samlet forældreandel på 3.365 mio. kr. Det vil altså sige, at forældrebetalingen i gennemsnit allerede udgør under de 25 pct. for daginstitutionsområdet under ét, men selvfølgelig med store variationer fra kommune til kommune og fra den ene institutionstype til den anden.

Jeg er heller ikke tilhænger af at indføre en obligatorisk søskenderabat. Vi kan fra centralt hold give mange direktiver på daginstitutionsområdet. Jeg tror, vi skal vare os. Forslagsstillerne fremhæver også selv, at mange børn allerede i dag er omfattet af en form for søskende-

moderation, og det kan da være udmærket, men jeg synes, vi skal være utrolig påpasselige med at gå ud på dette område og sætte alt for mange nye obligatoriske regler ind.

Endvidere foreslår Socialdemokratiet, at deponeringsordningen for kommunerne ophæves, så kommunerne ikke, som man siger, straffes for at mindske ventelisterne. I betragtning af de drøftelser, regeringen i dag har indledt med kommunerne, synes jeg ikke, jeg føler mig særlig kaldet til at gå ind og diskutere de generelle forhold om kommunernes økonomi, men et par enkelte kommentarer synes jeg nok forslaget skal have med på vejen.

Det må altså knibe lidt med hukommelsen hos Socialdemokratiet. For det første har Folketinget lige for nylig afvist et andet socialdemokratisk forslag om at ophæve deponeringen, og der kan således ikke være megen grund til at tage den diskussion på ny. Det virker lidt som en demonstration.

For det andet glemmer man åbenbart, at de udgiftsrammer, der i dag gælder for kommunerne, blev fastsat efter aftale med de kommunale organisationer, og den aftale gav kommunerne mulighed for at øge udgifterne med ca. 1½ mia. kr. i forhold til rammen fra 1986. Da man indgik den såkaldte fælleserklæring, udtrykte formanden for Kommunernes Landsforening da også tilfredshed med aftalen og bemærkede, at rammerne nu var blevet forøget så meget, at der ville være mulighed for at afhjælpe noget af presset, bl.a. på daginstitutionsområdet. Det er også mit indtryk, at kommunerne er godt i gang på dette område og i høj grad prioriterer daginstitutions- og dagpasningsområdet for børn højt. Så langt så godt.

Men det, der navnlig undrer mig med dette forslag, er sammenhængen til de øvrige socialdemokratiske udtalelser i disse dage. Hvor er sammenhængen nu hende mellem dem og et forslag, hvor udgifterne bare i det, man pålægger regeringen umiddelbart at gøre, eller i hvert fald det, der står nævnt konkret at man skal gøre over en årrække, ligger et sted mellem 600 og 800 mio. kr.? Hertil kommer så det langt større beløb, som man kan forudse, hvis man virkelig skal nedbringe ventelisterne i løbet af en meget kort periode. Jeg kan ikke forstå, hvordan det hænger sammen med socialdemokratiske udtalelser – som jeg i øvrigt er enig i – om, at nu må vi passe på, og nu må der læg på, og nu må vi

[Socialministeren]

altså holde igen, og nu skal vi jo også osv., og skattetrykket må ikke stige. Og kommunerne siger jo det samme.

Jeg kan ikke få det her til at hænge sammen, og jeg beder Socialdemokratiet om at komme med et bud. Hvor er det, man vil være hjælpsom? Hvor er det så, vi skal ud og finde de her penge? Det kan ikke være for meget forlangt af så stort et parti, når vi beder om at få noget hjælp til den anden side af sagen, den ubehagelige side af sagen. Det er ikke svært at skrive dette forslag. Det er ikke svært at fremsætte det. Men det er svært at anvise, hvordan man skal få råd til det, hvad det er for andre områder, der skal holde for. Og det beder jeg altså om at Socialdemokratiet på baggrund af de udtalelser, man selv har fremsat inden for de sidste par døgn, indtager en holdning til.

Så vil jeg til sidst nævne – hvad der ikke kan være nogen nyhed – at regeringen endnu ikke har taget endelig stilling til de mange forslag og bemærkninger i den rapport, der lige er kommet fra Udvalget om Børns Dagligdag, men at udvalgets rapport vil indgå i de overvejelser, vi er i gang med med henblik på en samlet handlingsplan på børneområdet, som alle ved bliver lagt frem i løbet af foråret, og det vil sige i løbet af en måneds tid.

Men vi må afvise det socialdemokratiske forslag.

Jytte Andersen (S):

Der er såmænd en meget god sammenhæng imellem det, forskellige socialdemokratiske folketingsmedlemmer har givet udtryk for både i disse dage og tidligere, nemlig den sammenhæng, at vi synes, det er utrolig vigtigt med en socialpolitisk fordelingspolitik. Det handler dybest set om, at der er nogle grupper i dette samfund, der har brug for en hjælpende hånd for at få nogle bedre økonomiske vilkår, og den gruppe hører mange børnefamilier til. I det lys skal det forslag ses.

Jeg skal også lige sige, at det går meget smukt i tråd med, at vi i forbindelse med finanslovforhandlingerne stillede krav om indgreb over for spekulationsgevinster. Hvis regeringen havde villet være med til det, havde der også været mere at gøre godt med til børnefamilierne.

Dette forslag skal ses som en håndsrækning til forældre, og det skal ses som et udtryk for, at vi godt nok respekterer det kommunale selvsty-

re, men ulighederne er gået for vidt, hvad der ganske enkelt kan ses af, at en familie i Skævinge Kommune skal betale 3.979 kr. for en vuggestue-, fritidshjems- og børnehaveplads og en familie i Hvidovre kun skal betale 1.988 kr. Derfor kommer vi med dette forslag, hvor de fire elementer eller i hvert fald de tre elementer supplerer hinanden: for det første den obligatoriske søskendemoderation, forældreandelen af driftsudgifterne over en 4-årig periode skal for det andet sættes ned fra 35 pct. til 25 pct. og for det tredje en forbedring af fripladsgrænserne i forhold til loftets højde og i forhold til en regulering af bunden for fripladsgrænserne.

Vi har med de tre punkter, som vi understreger i forslaget og dets bemærkninger at der er en indre sammenhæng i, prøvet at lægge op til nogle generelle ændringer i niveauet for betaling for daginstitution. Vi har også gjort det på den måde, at vi har lagt vægt på, at man tager toppen af daginstitutionstaksterne, og at det primært bliver den enlige forsørger, familien på lavtlønsområdet, der bliver tilgodeset med dette forslag. Og for det tredje har det været vigtigt for os at tilrettelægge en struktur, så det kan betale sig for den enlige forsørger at gå fra bistandshjælp til arbejdsliv.

Nu lyser min lampe her. Jeg vil godt bede socialministeren og ordførerne, om at se på den fremragende beregning fra Børn og Unge, nr. 6, den 11. februar 1988, hvor man peger på, hvor vanskeligt det kan være, hvis man indfører en ændring på dette område, hvor en fripladsregulering står alene. Det vil ganske enkelt betyde, at en familie på lavtlønsområdet med to børn, hvis de tjener 1.000 kr. mere, får 27 kr. mindre ud af de 1.000 kr., hvis man lader en forbedring af fripladsordningen stå alene. Vi er jo nogenlunde enige om, at vi skal prøve at undgå samspilsproblemer og løse de samspilsproblemer, der er for ældregruppen. Vi skal altså passe på, at vi ikke kommer til at lave nogle løsninger, som giver nye samspilsproblemer for børnefamilierne, ganske enkelt fordi boligsikringen også har en aftrappingsgrænse.

I samme artikel i Børn og Unge nr. 6 præciseres det også, hvad vores forslag vil betyde for en familie i Karlebo Kommune. I Karlebo Kommune vil den enlige forsørger på lavtlønsområdet få reduceret sin andel af taksterne fra 80 pct. til 62 pct. Hun vil med andre ord få en daginstitutionstakst, som falder fra 2.102 kr. til

[Jytte Andersen]

983 kr. Jeg vil som sagt godt bede de partier, som ikke umiddelbart har forstået sammenhængen i vores forslag, om at læse denne artikel.

Jeg skal selvfølgelig som det sidste på min gruppes vegne anbefale forslaget.

Kirsten Lee (RV):

Jeg vil gerne starte med at sige tak til fru Lizzie Lichtenberg fra Det Konservative Folkeparti, fordi jeg måtte komme ind på dette sted i ordførerrækken.

I forbindelse med det socialdemokratiske fingeraftryk på finansloven sagde Socialdemokratiets formand, at Socialdemokraterne havde fået alle deres krav opfyldt. Vi kan i den forbindelse konstatere, at de ingen verdens ting krævede til småbørnsfamilierne. I disse dage siger hr. Lykketoft, at skatetrykket er højt nok, og at der skal lægges låg over de offentlige udgifter. På den baggrund kan vi kun betragte dette forslag som en ren paradeforestilling. Den ene dag vil hr. Lykketoft spare de milliarder af kroner, som fru Jytte Hilden den næste dag ønsker at give ud. Hvad er egentlig Socialdemokratiets politik? Må vi ikke godt anmode om, at Socialdemokratiet i det mindste fastholder en kurs bare en enkelt uge ad gangen, så kan vi måske følge med.

Socialdemokratiet fremsætter et forslag, der øger de offentlige udgifter med op mod 10½ mia. kr. uden den ringeste anvisning på, hvor pengene skal komme fra. Der foreligger beregninger over, hvad det vil koste at afskaffe ventelisterne. Det koster 10 mia. kr. bare i anlægsudgifter. Nedsætter man forældrebetalingen fra 35 pct. til 25 pct., koster det 400 mio. kr. årligt, og så giver man alle børnefamilier et offentligt tilskud uanset indtægt. Det er efter radikal opfattelse ikke det mest fornuftige, man kan foretage sig, men jeg kan godt se, det er populært.

Søskendemoderationen anslår forslagsstillerne til at koste omkring 90 mio. kr. årlig. Der ville være god fornuft i at forbedre reglerne for delvis friplads, det koster 200 mio. kr. Det er desværre sådan i dag, at en enlig forsørger i et lavtlønsområde kun tjener ca. 100 kr. om måneden ved at gå fra bistandshjælp til arbejde, såfremt hun har et par børn i en daginstitution, og den slags motiverer ikke ligefrem mennesker til at blive selvforsørgende.

Vi vil gerne være med til at forbedre fripladsgrænserne, men kun på betingelse af, at vi kan få en fornuftig anvisning på, hvor pengene skal komme fra. Forslagsstillerne mener åbenbart, de har fundet de vises sten, når de anfører, at kommunerne skal friholdes for udgifterne i form af deponeringsafgifter. Det skal alt sammen bare finansieres af staten – hokus pokus – i sidste ende er det faktisk skatteyderne, der betaler.

Vi har hørt den med spekulationsgevinsterne før. Det er det, som en af Det Radikale Venstres ordførere tidligere har kaldt matadorpenge. Det, der er brug for her, er rigtige menneskepenge.

Jeg er også i dag helt enig med den politik, Socialdemokratiet førte i går, nemlig at der skal lægges låg på de offentlige udgifter, og at skatetrykket ikke yderligere skal øges. Men kom med en fornuftig anvisning på, hvordan pengene skal skaffes, så er Det Radikale Venstre til at få i tale, hvad fripladsgrænserne angår! Parade-forslag som det, der ligger her, betragter vi simpelt hen ikke som noget seriøst.

(Kort bemærkning).

Jytte Andersen (S):

Fru Kirsten Lee efterlyste socialdemokratiske krav i forbindelse med finanslovsforslaget om børnefamilierne. Nu er det gået op for os og for andre, at Det Radikale Venstre har det meget dårligt med, at pensionisterne har fået en rimelig forbedring af deres levevilkår. Jeg skal ikke tage stilling til, hvor socialt et sindelag Det Radikale Venstre er udstyret med. Vi har syntes, at både de ældre og børnefamilierne har brug for en håndsæk økonomisk. Det fremgik også meget klart af vores finanslovsforslag, hvor vi havde foreslået – og det kan fru Kirsten Lee jo slå efter – 20 mio. kr. til at starte en løsning af spørgsmålet om syge småbørn. Vi havde foreslået 50 mio. kr. til socialt forsøgs- og udviklingsarbejde, hvor en del af det også skal være til børn. Det sidste fik vi igennem, det første fik vi ikke igennem, fordi regeringen ikke ville det.

Så de socialdemokratiske forslag kan fru Kirsten Lee – med en lille smule besvær måske – på nuværende tidspunkt finde frem til. Der er ikke nogen slinger i valsen i forhold til den opfattelse, at både børnefamilierne og de ældre har brug for en økonomisk håndsæk.

(Kort bemærkning).

Kirsten Lee (RV):

Vi prøver i Det Radikale Venstre på at prioritere de offentlige udgifter efter, hvad vi føler landet har økonomiske muligheder for. Jeg vil gerne minde fru Jytte Andersen om, at hvad det sociale udviklingsprogram angår, anmodede Det Radikale Venstre om 100 mio. kr. Det blev nedstemt af Socialdemokratiet. Så roser fru Jytte Andersen sig af, at hun har bedt om at få 20 mio. kr. til børnefamilierne på finansloven, og her står vi altså med forslag, der koster over de 10 mia. kr. Hvordan hænger det sammen?

Jeg vil gerne minde om, at hvad folkepensionisterne angår, har vi haft nogle helt klare ønsker i den forbindelse, men Socialdemokratiet var ikke interesseret i at være seriøst, som vi følte at vi var omkring finansudgifterne.

(Kort bemærkning).

Jytte Andersen (S):

Hvad er det for 10 mia. kr., vi har stillet forslag om, fru Kirsten Lee? Vi har stillet forslag til nogle forbedringer, vi har anvist indtægterne, bl.a. det, jeg nævnte før: indgreb over for spekulationsgevinster, som Det Radikale Venstre ikke ville være med til at stoppe. På hvilke områder har vi fremsat forslag om udgiftskrævende forbedringer til 10 mia. kr.? Det er ikke mig bekendt.

(Kort bemærkning).

Kirsten Lee (RV):

Jeg henviser fru Jytte Andersen til, at der skal laves lovgivning om at tilskynde kommunerne til at nedbringe ventelisterne. Der er lavet udmærkede beregninger, der viser, at det bare i rene og skære anlægsudgifter koster 10 mia. kr. De skal da findes et eller andet sted.

Med henblik på spekulationsgevinsterne tror vi simpelt hen ikke på det, for der er ikke en spekulant i dette land, der ikke kan finde ud af at flytte butikken til Vesttyskland og så undgå at betale afgifter.

Agerschou (SF):

Der er megen god grund til en debat om forældrebetalingen til daginstitutioner. Den er i almindelighed for høj, og det har den været længe. Det gjorde Børnekommissionen op-

mærksom på for efterhånden mange år siden, og også Udvalget om Børns Dagligdag, der vistnok har fru Kirsten Lee som formand, fremhæver problemet i sin rapport her fra februar 1988. Samtidig ved vi, at forældrebetalingen stiger med gennemsnitlig 10 pct. fra 1987 til 1988. Det er et problem, der skal gøres noget ved. Hvis der ikke sker noget, vil vi om nogle år opleve, at børnene i daginstitutionerne kommer fra to grupper, nemlig fra den gruppe, der er så højt lønnet, at man kan betale selv, og så den gruppe, hvor børnene befinder sig på en daginstitution af sociale årsager, og at daginstitutionerne udvikler sig modsat det, vi ønsker. Vi ønsker nemlig, at daginstitutionerne skal være et almindeligt tilbud til børn og deres forældre.

Socialdemokratiet foreslår en række ændringer med hensyn til forældrebetalingen. For det første en obligatorisk søskendemoderation, så der højst kan opkræves fuld takst for det yngste barn og 50 pct. for de øvrige, en nedsættelse af forældrebetalingsprocenten fra 35 pct. til 25 pct. af driftsudgifterne, som skal ske gradvis med 2,5 pct. årligt, og at aftrapning af fripladsgrænserne forlænges, så grænsen for fuld takst hæves fra 135.000 til 175.700 kr.

Jeg kan meddele fru Jytte Andersen, at vi har forstået, at de tre forslag skal ses i sammenhæng, men vi er glade for den pædagogiske indsats, fru Jytte Andersen gjorde for, at vi ikke skulle gøre fejl heroppe fra talerstolen. Tak for det. Men vi har været opmærksom på det.

Foruden de tre forslag er der nogle mere uforpligtende bemærkninger om ventelisterne, der bærer præg af, at de nok er kommet ind i forslaget nogen tid efter, at forslaget var udarbejdet.

Vi er i SF enige i, at søskendemoderation skal gøres obligatorisk, men vi vil gerne have det på en måde, så der fastsættes en overgrænse for, hvad forældre samlet kan komme til at betale for deres børns daginstitutionsophold. Vi mener ikke, at det er nok at forlænge aftrapningen af fripladsgrænserne. Den nedre grænse for fuld friplads på 40.000 kr. stammer fra 1979 og må efter vores opfattelse hæves væsentligt. Jeg ved godt, at man kommer ind på det i bemærkningerne til Socialdemokratiets forslag, men det er ikke omfattet af selve beslutningsforslaget.

[Agerschou]

Vi er også enige i at nedsætte den maksimale forældrebetaling fra 35 pct. til 25 pct., men vi mener, at det hele egentlig bør ses i en sammenhæng, der betyder, at forslagene bliver en del af en handlingsplan, der over en årrække gør daginstitutionerne gratis. Det er for os endemålet, og det håber vi at Socialdemokratiet også er enig med os i.

Det er klart for os, at en nedbringelse af forældrebetalingen må følges op af nogle initiativer, der eliminerer ventelisterne til daginstitutionerne, ellers får de 28.000 børn, der i dag står i kø og akut mangler en plads, ikke nogen glæde af de foreslåede forbedringer.

Socialministeren gjorde en del ud af det betænkelige i, at Folketinget nu blandede sig i det, der foregår ude i kommunerne. Jeg synes, det betænkelige ligger i, at man bliver behandlet meget forskelligt alt efter, hvilken kommune man bor i. Jeg mener, at det må være vigtigt at fastlægge nogle minimumsrammer, så man har et grundlag og ikke behøver at flytte fra den ene kommune til den anden, alt efter hvordan forholdene er f. eks. omkring daginstitutionerne.

Jeg synes, socialministeren slipper lidt let om ved det ved at henvise til kommunerne, for hvad er det, man gør fra regeringens side? Man overlader opgaverne til kommunerne, og så bagefter giver man sig til at jamre, når kommunerne rent faktisk forsøger at løse de pågældende opgaver.

I Socialdemokratiets forslag er deponeringsafgiften nævnt. Her gør socialministeren et nummer ud af at sige, at de økonomiske forhold, kommunerne lever under i år, faktisk var efter en fælles aftale, aftalen fra maj 1986, og det er da også korrekt. Men det eneste, vi kan sige til det, er, at i maj 1986 dummede Kommunernes Landsforening og Amtsrådsforeningen sig ganske gevaldigt, da man godkendte rammerne i den aftale, man indgik med den borgerlige regering. Hvordan kan man se det? Det kan man se på den måde, at amtskommunerne midt i 1987 opgav at overholde de pågældende rammer, og at kommunerne nu skal betale 1,2 mia. kr. i deponeringsafgift. Det sidste er der ikke nogen kommunalbestyrelse med respekt for sig selv der gør med fornøjelse.

De to ting i sammenhæng viser, at de rammer, Kommunernes Landsforening og Amtsrådsforeningen indgik aftale om i maj 1986, var alt for snævre, og det kommer man ikke uden om.

Vi ser, som det vil være fremgået, positivt på det forslag, der kommer fra Socialdemokratiet.

Henrik Toft (V):

Venstre er enig i, at vi trænger til en generel forbedring af børnefamiliernes vilkår. Når det er sagt, synes jeg nok, at der kunne være nogle skoser at sige til det socialdemokratiske forslag, sådan som det blev afklædt af fru Kirsten Lee i hendes ordførertale. Det er at prøve på at blæse og have mel i munden, når man for ikke ret lang tid siden har været med til at vedtage en finanslov, hvor man pralede af, at man havde sat sine fingeraftryk og så ikke har gjort noget for at få noget med i den finanslov, som virkelig kunne gavne børnefamiliernes.

Dernæst vil jeg gerne sige om Kirsten Lee-udvalgets beretning, som vi ikke skal diskutere i dag, at indledningen til den er Venstre meget enig i, nemlig dér, hvor det siges, at børn er forældrenes ansvar. Vi skal selvfølgelig som samfund gøre noget for, at forældrene kan leve op til det ansvar. Vi er meget glade for, at vi nu også om ikke så lang tid skal have en debat om det, sådan at vi får løst op for, at det kan lade sig gøre frivilligt i kommunerne at klare det på en anden måde end den, der er skitseret i det socialdemokratiske forslag.

Det ligger nemlig sådan, når vi nu vender os til det med pladserne i daginstitutionerne, at der er jo vitterlig nogle kommuner, der ikke har ventelister. Her kunne man passende kigge de kommuner efter i sømmene og se, hvordan de løser problemerne. Det synes jeg man skulle gøre fra de socialdemokratiske forslagsstilleres side og få det undersøgt ordentligt frem til den debat, som vi skal have senere hen på foråret.

Venstre mener, at der er mange ting, vi kan gøre for at forbedre børnefamiliernes situation. Vi kan f.eks. have forsøg med fribørnehaver, vi kan få nogle ting op at stå, sådan at forældrene får bedre mulighed for deltidsstillinger, og der er også andre ting, der kan gøres.

Vi vil godt være med til at se på det socialdemokratiske forslag og få det behandlet i udvalget, sådan at vi kan få belyst nogle af de forslag, der bliver stillet, og vi er glade for, at det allerede har vist sig, at den måde, som det bliver foreslået på, er der altså ikke flertal for.

(Kort bemærkning).

Agerschou (SF):

[Agerschou]

Det var hr. Henrik Toft, der brugte begrebet fribørnehaver. Det vil jeg egentlig godt have defineret nærmere, hvad det handler om. Det hænger sammen med, at de borgerlige partier, når de ikke kan finde på andet, bruger de ord, hvor de sætter fri foran, og det er egentlig en skam. Vi mener selv i SF, at ideen med frikommuner var god. Den er bare blevet sørgeligt ødelagt af den borgerlige regering. Jeg husker, at kirkeministeren, der også skulle markere sig, kom med et forslag om frisogne. Der var ikke en sjæl, der kunne finde ud af, hvad det egentlig gik ud på. Det druknede da også i udvalgsarbejdet. Vi har selv under den debat foreslået fri-ålegårdsnævn, for det kunne man jo for så vidt lige så godt forestille sig. Nu foreslår hr. Henrik Toft noget, han kalder fribørnehaver. Må jeg spørge Venstre: Hvad er en fribørnehaver?

Lizzie Lichtenberg (KF):

Det Konservative Folkeparti ønsker sammenhæng i lovgivningen for det offentliges indsats for børnefamilierne, men med det beslutningsforslag, vi behandler her i dag, har vi på fornemmelsen, at vi opnår det stik modsatte. Forslaget vil blokere for videre behandling af de to beslutningsforslag nr. B 57 og nr. B 59, som blev behandlet her den 26. januar i år, om sociale aktiviteter. Endvidere må Folketinget også have mulighed for at vurdere rapporten fra Udvalget om Børns Dagligdag og den handlingsplan for børneområdet, som ministeren i dag har bebudet regeringen vil fremlægge, for at vi kan få de bedste løsninger for børnefamilierne.

Dette beslutningsforslag vil efter bemærkningerne koste 45 mio. kr. i 1988, altså indeværende år, 300 mio. kr. i 1989 og en fordobling indtil 1992, hvor beløbet vil andrage 600 mio. kr. som merudgift. Disse merudgifter skal finansieres af staten, står der i bemærkningerne, men staten er skatteyderne, og også børnefamilierne er skatteydere.

Socialdemokratiet kommer altså her med endnu et udgiftskrævende forslag, som vil resultere i et yderligt øget skattetryk. Det er derfor nødvendigt, at vi ser børnefamiliens økonomi i sammenhæng også med dette forslag.

Jeg finder det besynderligt, at deponeringsordningen for kommunerne kædes sammen med ventelisterne i kommunerne, og jeg finder det også besynderligt, at Socialdemokratiet

kommer med dette beslutningsforslag, som er så udgiftskrævende og ude af sammenhæng med netop nytænkning og bedre løsninger for familierne, som vi for knap en måned siden har behandlet her i Tinget. Det får de konsekvenser, jeg lige har nævnt.

Den socialdemokratiske ordfører, fru Jytte Andersen, nævnte netop ved behandlingen den 26. januar 1988 ved forespørgslen vedrørende ventelister på daginstitutionerne, og jeg citerer fra Folketingstidende 1987-88 sp. 5653:

»Der er ingen tvivl om, at vi må satse på et langt bredere samarbejde om børns dagligdag. Sektorgrænser, faggrænser, indgroede vaner har været barrierer for nyudvikling. Vi finder, det er vigtigt, at denne udvikling baseres på nogle principper og ikke bare udvikler sig til hvad som helst.«

Jeg er enig i denne udtalelse, men netop dette beslutningsforslag vil igen cementere indgroede vaner og være en barriere for nyudvikling, og samtidig kan vi risikere, at det netop udvikler sig til hvad som helst.

Fru Jytte Andersen udtalte endvidere under samme debat, sp. 5663:

»Vi er i Socialdemokratiet vant til at blive stillet spørgsmålet: Hvad koster det, når vi kommer med nogle krav om forbedringer af den ene eller den anden art?« Der er altså redegjort for i dette beslutningsforslag, hvad man vil, og det er altså lig med en ekstraskat.

Vi har samtidig, som øvrige ordførere også har citeret i dag, erfaret, hvad hr. Lykketoft har udtalt i mandags om, at vi på det sociale område er nødt til at puste et øjeblik. Spillerummet er begrænset, de offentlige udgifter skal holdes i tømme, og derfor er der altså ikke råd til væsentlige merudgifter på finansloven i de kommende år med øget skat som resultat. Derfor er mit spørgsmål: Hvor er troværdigheden henne med dette beslutningsforslag?

Det Konservative Folkeparti ønsker sammenhæng i politikken for børnefamilierne. Vi ønsker at diskutere og sætte handling bag ved, hvordan indsatsen for børnefamilierne kan prioriteres, hvordan ressourcerne og tilbud om offentlig pasning fremtidig bør tilrettelægges, men det vil vi få mulighed for i den videre behandling af beslutningsforslagene om social aktivitet og ved behandling af ministerens bebudede handlingsplan. Derfor kan vi ikke støtte beslutningsforslag nr. B 100, som vi har til behandling i dag.

(Kort bemærkning).

Agerschou (SF):

For et øjeblik siden stillede jeg et spørgsmål til hr. Henrik Toft fra Venstre. Det har han åbenbart ikke hørt, og det skal jeg såmænd ikke bebrejde ham. Man kan jo let komme til at gå i sine egne tanker og tænke på ingenting. Derfor vil jeg godt stille spørgsmålet en gang til: Hvad er en fribørnehave?

Yvonne Herløv Andersen (CD):

For hr. Agerschou udvikler debatten sig til det meget populære spil, der hedder Trivial Pursuit. Det er ikke sikkert, han kan få svaret fra Venstre, og jeg vil heller ikke give ham det, fordi han selv skal have lov til at gå til Venstre og spørge om, hvad en fribørnehave er.

Men foråret kommer til at stå i børnenes tegn, og hvad er vel mere naturligt? Nu er vi ligesom færdige med at behandle de ældre menneskers forhold, og for Folketinget eksisterer der åbenbart ikke nogen mellem børn og ældre, men forslaget kommer til at ramme dem på 40 år hårdt, dem, der går på arbejde og har fået børnene fra hånden sådan set. Det er skatten, jeg tænker på.

Under den spændende debat, der udviklede sig i starten, fordi en ordfører var så venlig at bytte plads mellem Socialdemokratiet og Det Radikale Venstre, kom jeg til at tænke på, at dengang jeg lykkeligt var i opposition, hvad der, må jeg indrømme, er meget friere og mere behageligt, talte jeg efter at have fremsat et meget udgiftskrævende forslag med den daværende socialminister Eva Gredal ude bagved. Hun sagde til mig, at hun ville ønske, at vi en gang imellem tjekkede med vores finanspolitiske ordfører.

Det var jo også rigtigt nok, fordi vi har en aftale nu om, hvad pengene skal bruges til. Men Socialdemokratiet skal da heller ikke have utak for at have fremsat et forslag om børn netop nu, hvor vi skal til at diskutere børns vilkår. Så er der det problem, som vi er blevet skudt i skoene lige siden, for alle har sagt, det var glimrende at få talt om det, men det er så økonomien i det. Jeg har forstået på fru Jytte Andersen, at man skal ikke skille det ad, men det bliver nok nødvendigt at gøre det, fordi de penge, der skal bruges til det, skal jo findes i det allerede vedtagne budget. Det vil sige, at der skal flyttes penge fra noget andet, hvis der skal findes pen-

ge til dette. Det er rigtigt, at priserne på daginstitutionerne er for høje nu. Det er også rigtigt, at det ikke kan svare sig, hvis man er enlig, at tage arbejde fuldtids, men at tage 6 timer f.eks. som hjemmehjælper, for så bliver daginstitutionen billigere. Vi kender godt disse sammenfaldsproblemer.

Vi kender også de problemer, at der er mennesker, som vælger at få et menneske i hjemmet til at tage sig af børnene, fordi det er billigere. Jeg kan godt huske de tider, hvor der var søskendemoderation, hvad nogle kommuner så har valgt at indføre helt af egen fri vilje, fordi de kan se, der er noget fornuft i det. Det er da sikkert, at det er et problem. Daginstitutionen skal være til at betale, men jeg mener stadig væk, man skal betale noget for den. Jeg vil ikke sammenligne den med folkeskolen og undervisningspligt, fordi det pædagogiske indhold i en daginstitution skal tilrettelægges i samråd med forældrene, så der er altså en forskel.

Daginstitutioner er ikke noget dårligt. De udviklede sig fra asyls, hvor betrængte kvinder, der var kommet i ulykke, kunne aflevere deres børn hos faste damer med en kristen baggrund, og det var jo godt. Så gik de hen og fik et pædagogisk indhold, og jo dyrere de blev, jo dårligere blev det at sende børnene derhen, blev der sagt fra mange sider. Det er ikke rigtigt, det er et glimrende og et nødvendigt tilbud. Vi har problemer med prisen, og jeg ville ønske, I havde diskuteret det under finansloven.

Jeg er helt enig med ministeren – og det ville jo også være underligt andet – i, at hvis vi finder penge på området, må det være dér, hvor vi regulerer fripladsgrænserne. Jeg tror ikke, vi kan tage alle tre ting på én gang. Det må være dér, hvor det er mest nødvendigt. Jeg er klar over det sammenfaldsproblem, der bliver, og det må vi løse i udvalget.

(Kort bemærkning).

Agerschou (SF):

Nu har jeg to gange af ren uvidenhed troskyldigt spurgt Venstres ordfører om, hvad en fribørnehave er, og, som man har bemærket, får jeg ikke noget svar. På den måde er det svært at diskutere.

Jeg har siddet og tænkt over, hvad grunden kan være, og efter min opfattelse er der to muligheder. Den ene mulighed er, at det skal være en enorm stor hemmelighed, hvad en fribørne-

[Agerschou]

have er. Den anden mulighed er, at Venstre ikke aner, hvad de mener, når de siger fri børnehaver. Jeg tror, det er den sidste mulighed, der giver forklaringen.

Venstre bruger bare et begreb, der lyder positivt, men aner ikke, hvad de mener, når de siger det.

Jane Oksen (FP):

Her ser vi igen et typisk propagandaforslag fra Socialdemokratiet. Et gammeldags, helt traditionelt forslag uden spor af nytænkning og med en total mangel på realistisk forståelse for de store økonomiske problemer, som vi alle sammen erkender Danmark har i øjeblikket. I stedet for at foreslå 700-800 mio. kr. i øgede tilskud til institutionerne synes vi faktisk, tiden var inde til at begynde at forlange, at forældrene betalte 100 pct. af, hvad det koster at få deres børn passet.

Selvfølgelig kan et sådant forslag ikke stå alene, men vi må på en eller anden måde finde en løsning, der sikrer en økonomisk valgmulighed for pasning af børn. Den valgmulighed har forældrene ikke i dag. Jeg tror, at det snarere drejer sig om øgede fradragsmuligheder end øgede tilskud. Det vil i hvert tilfælde være en ordning, der vil være administrativt lettere end alle de tåbelige nuværende tilskudsordninger, som kun skaber øgede samspilsproblemer både for den ene og den anden af de grupper, vi prøver at hjælpe.

For en tid siden var jeg med i mit barnebarns børnehaven. Der hænger en plakat, der spørger: Har du talt med dit barn i dag? Her kunne man have lyst til at tilføje, at hvis ikke man har, var det måske, fordi barnet opholdt sig for meget på institutionen.

Så som jeg sagde før, må vi finde andre løsninger. Bare at forlange øgede tilskud, forlange billigere institutioner medfører kun et øget skattetryk, og tror vi virkelig, vi hjælper børnefamilierne på den måde? Hvad er det for andre svage grupper, der skal undgælde, kunne man også spørge. Fru Jytte Andersen talte om, at de ville hjælpe børnefamilier og ældre, men vi har jo også handicappede og masser af andre svage. Vi må søge at føre en politik, hvor vi hjælper alle de svage og ikke bare fokuserer på en enkelt gruppe, fordi vi tror, at der er stemmer i det. Jeg er slet ikke sikker på, at det efterhånden er de svageste, der stemmer på Socialdemokra-

tiet, og at det i virkeligheden er dem, de prøver at hjælpe.

Vi så for et års tid siden af en AIM-undersøgelse, at det var de bedre stillede, der brugte institutionerne. De brugte faktisk vuggestuerne fem gange så meget og børnehaverne tre gange så meget som de dårligst stillede. Så det er måske en af grundene til, at Socialdemokratiet forsøger at sætte grænserne op. Vi skal prøve at fordele de penge, vi har, og så nytter det altså ikke at sætte tilskuddene op.

I forbindelse med institutionerne bruger Socialdemokratiet også som argument, at en af grundene til, at børnefamilierne har så lidt til rådighed, er det stigende skattetryk. Det er fantastisk at høre, for hvem har været med til at få dette store skattetryk? Det har Socialdemokratiet, men det har den borgerlige regering sandelig også, da vi jo i dag kan prale af at have verdensrekord i skattetryk. Man beklager også, at taksterne er steget 10 pct. fra 1987 til 1988, men lønningerne er også steget, meget mere end vi egentlig har råd til. Desuden har vi ved Socialdemokratiets hjælp også fået en forhøjelse af dagpengene fra den 1. juli 1988 på 10 pct. Vi har fået en børneydelse på 5.200 her i 1988, så man glemmer ligesom at modregne de ting, der også er sket den anden vej.

Men kort sagt kan vi overhovedet ikke støtte forslaget, men efterlyser mere nytænkning på dette område.

Merethe Due Jensen (KRF):

Jeg vil starte med at gentage noget af det, som fru Kirsten Lee og Lizzie Lichtenberg tidligere nævnte, at på baggrund af de sidste dages dystre profetier om landets økonomiske situation, hvor bl.a. hr. Lyketoft ikke var sen til at meddele, at det blev nødvendigt med en meget stram økonomisk politik, som ikke ville levne mulighed for yderligere offentlige udgifter, er det underligt her i dag at være vidne til endnu et udgiftskrævende forslag fra Socialdemokratiet.

Jeg må sige det, som det er. Dette forslag er ikke alene økonomisk uansvarligt i den nuværende situation, det er også efter Kristeligt Folkepartis opfattelse i strid med en fornuftig familiepolitik. Vi mener ikke, at vi skal lette familiens økonomiske vilkår ved at sætte institutionspriserne ned. Vi bør i stedet for sørge for at hjælpe de virkelig svageste stillede, og vi foreslår en økonomisk ligestilling for familierne eller

[Merethe Due Jensen]

eventuelt at se på deltidsbetalinger for institutionspladserne.

Jeg er overbevist om, at mange forældre vil være mere tilfredse og bedre tjent med at få udbetalt nogle af de penge, som anvendes til institutionsanbringelse, så de selv kunne vælge mellem at passe børnene og at anbringe dem i institution.

Den nylig offentliggjorte Kirsten Lee-rapport afslørede bl.a., at børn ønskede at få lejlighed til at være mere sammen med deres forældre. Lad os i stedet give børnene denne ret ved at skabe en reel økonomisk ligestilling i valget af pasningsordninger frem for at tvinge forældrene til løsninger, hvor vi overlader børnene til institutionerne.

Kristeligt Folkeparti anser institutionerne som et vigtigt pædagogisk tilbud, som man kan tage imod, hvis man ønsker det, men vi er ikke tilhængere af denne institutionsfiksering, som dette forslag er udtryk for.

Jørgen Tved (FK):

Det må være meget slemt at være socialdemokrat, når man den ene dag har én opfattelse og den næste dag åbenbart har en anden opfattelse, som det er kommet til udtryk bl.a. i de bemærkninger, fru Kirsten Lee kom med her fra talerstolen. Jeg vil meget gerne være positiv over for det forslag, Socialdemokratiet har fremsat. Jeg ser det som forbedringer, om end kun meget små forbedringer, der kan hjælpe børnefamilierne.

Jeg har den opfattelse, at forslaget er fremsat på grund af dårlig samvittighed, fordi vi i samtlige socialdemokratiske kommuner har oplevet, at man år efter år har sat taksterne i vejret, og det vil man sandsynligvis også gøre i de kommende år. Jeg kan godt se noget fornuft i, at der bliver sat grænser for forældrebetalingen, at den bliver sat ned fra de nuværende 35 pct. til 25 pct. Jeg ser også en fare i, at samtlige kommuner vil benytte lejligheden til ved næste kommunale budgetlægning at skynde sig at få sat taksterne op, sådan at de kommer til at ramme lige netop de 25 pct., som dette forslag taler om.

Jeg har naturligvis også kigget lidt efter, hvilken betydning forslaget vil få for forældrene. Jeg må sige, at jeg er blevet lidt skuffet over de meget små sko, Socialdemokratiet har på i denne sag. Det er et meget ringe antal forældre, der

vil få nogen som helst gavn af dette forslag. En lang række takster ligger allerede nu under de minimumstakster, som Socialdemokratiet tilstræber. Jeg kender også eksemplet fra Skævinge Kommune, hvor taksterne ligger urimelig højt. Jeg har også set, at borgmesteren fra den pågældende kommune siger, at disse meddelelser om taksterne i Skævinge ikke er rigtige, men uanset om de er angivet 200 kr. for højt over det, fru Jytte Andersen gav udtryk for, eller de er nede på 3.700 kr., som jeg også har hørt, er de naturligvis for høje. Der er ikke ret mange institutionspladser i Skævinge, så det er ikke ret mange, som kommer til at lide den tort at betale den takst.

Hvis man skal gøre noget, er det nok rigtigt, som det er sagt, at det koster betydelig mere end det, der er givet udtryk for her. Det drejer sig om at sætte ind over for ventelisterne. Hvis målsætningen for Socialdemokratiet stadig væk var den samme, som vi f.eks. har i Fælles Kurs, at daginstitutioner skal være gratis, kunne vi betragte det som et meget begrænset skridt i den rigtige retning, men jeg har set, at man i Socialdemokratiet betragter denne målsætning som utopi. Derfor tror jeg, at det er et udtryk for dårlig samvittighed i Socialdemokratiet. Man prøver på at fortælle, at man vil godt prøve på at modvirke de forhøjelser af taksterne, der sker i de socialdemokratiske kommuner.

De reelle tal i forslaget om fripladsgrænser på 135.000 kr. for en fuld friplads er jo også meget begrænset i forhold til det, der er behov for. Hvis man ønsker at hjælpe børnefamilierne, så prøv at kigge lidt på, hvad en arbejdsløs får i dagpenge. Det betyder jo altså, hvis der er en familie, hvor bare begge parter er arbejdsløse, at det er begrænset hjælp, de vil få af disse forhøjede fripladsgrænser, man opererer med.

Som sagt forstår jeg det vanskelige dilemma, Socialdemokratiet står i. Man vil godt både tage et medansvar for finansloven, og det er jo rigtigt, som det blev citeret, at man har sat et fingeraftryk, og det forpligter, men så kommer man, efter at finansloven er vedtaget, og siger, at vi nu skal bruge et antal millioner kroner til at forbedre børnefamiliernes situation her og nu.

Jeg er med på, at vi må forlange disse foranstaltninger sat i værk, men jeg har også forståelse for de borgerlige ordførere, der siger, at bordet fanger, når man har været med til at få en finanslov, så ringe den end er, igennem Tinget.

(Kort bemærkning).

Jytte Andersen (S):

Det er egentlig en ejendommelig måde, hr. Jørgen Tved stiller sine angrebsflader op på: at Socialdemokratiet specielt skulle have dårlig samvittighed over for stigningen i daginstitutionstaksterne. Her må jeg ærlig talt sige, at det har jeg svært ved at se. Hvis hr. Jørgen Tved ville gøre sig den ulejlighed at sætte sig ind i, i hvilke kommuner daginstitutionstaksterne er dyrest, og i hvilke kommuner daginstitutionerne er billigst, ville han se, at de er billigst i de socialdemokratiske kommuner. De ti billigste daginstitutionskommuner, hvis man kan sige det sådan, er socialdemokratiske kommuner, og de ti dyreste er borgerligt styrede kommuner. Vi har ærlig talt ikke nogen dårlig samvittighed over dem, for vi har ikke noget ansvar for det. Det, vi gør med dette forslag, er faktisk at række en hjælpende hånd til de familier, der bor i de borgerlige kommuner.

(Kort bemærkning).

Dagmar Mørk Jensen (RV):

Det var hr. Agerschous kritik af kommunernes vilkår og dispositioner, der fik mig til at undre mig lidt. Hvordan er det med SF? Ønsker I kommunalt selvstyre eller ej? Det synes jeg man kan komme i tvivl om efter at have hørt dette. Fru Kirsten Lee gjorde så udmærket rede for, hvor håbløst dette forslag i virkeligheden er. Derfor vil jeg give jer det gode råd: hold op med at snakke om den slags luftkasteller og tag fat på at få de mulige forbedringer dér, hvor folk er ramt hårdest.

Første næstformand (Knud Østergaard):

Jeg må altså sige, at korte bemærkninger falder normalt i tilknytning til den sidste ordfører.

(Kort bemærkning).

Jørgen Tved (FK):

Jeg vil godt spørge fru Jytte Andersen, om hun vil bestride, at taksterne i de sidste 3-4-5 år er sat op i kommuner som København, Århus, Ålborg og Odense for blot at nævne de største kommuner.

Det er rigtigt, at i nogle borgerlige kommuner, hvor antallet af daginstitutioner er meget lavt, Skævinge har været nævnt, andre kunne

trækkes ind i billedet, har taksterne været så høje, at man har ramt grænsen på de 35 pct. Med det forslag, der nu ligger, frygter jeg, at alle andre kommuner, herunder også de socialdemokratiske styrede, vil skynde sig at sætte taksterne op, så man lige når grænsen på de 25 pct., som er indeholdt i Socialdemokraternes forslag. Hvis der var en eller anden bestemmelse i forslaget om, at der ikke måtte ske nogen forringelser de steder, hvor taksterne var mindre, kunne jeg måske købe denne historie. Men jeg frygter, at det kan give anledning til takstforhøjelser i de store kommuner, hvor man rammer de mange familier.

Jeg havde også tidligere nogle spørgsmål til Venstre angående disse fribørnehaver. Jeg vil godt spørge, når ordføreren ikke har svaret tidligere, om ikke hensigten er en børnehavedag helt fri for børn, for så kan man skynde sig at nedlægge dem.

Første næstformand (Knud Østergaard):

Jeg kan ikke forhindre medlemmerne i at forplumre debatten. Så er det fru Jytte Andersen for den sidste korte bemærkning i denne omgang.

(Kort bemærkning).

Jytte Andersen (S):

Det er korrekt, hr. Jørgen Tved, også de tre store socialdemokratiske kommuner har været nødsaget til at hæve taksterne, men det ændrer ikke ved den kendsgerning, at de ligger i bunden i forhold til niveauet på daginstitutionstaksterne.

Det, der kaldte mig herop, var fru Dagmar Mørk Jensen, der var så imponeret over fru Kirsten Lees analyse af vores forslag. Det undrer mig lidt, for det er jo en partifælle til fru Kirsten Lee, der siger det. Fru Dagmar Mørk Jensen må vide, at i det udvalg, som fru Kirsten Lee har været formand for, har man arbejdet med præcis de samme elementer, nemlig en gradvis nedsættelse af forældreandelen af driftsudgifterne, en søskendemoderation og fripladsgrænser, men man er landet på kun fripladsgrænser. Så fru Kirsten Lees analyse er ærlig talt ikke særlig imponerende.

(Kort bemærkning).

Agerschou (SF):

[Agerschou]

Fru Dagmar Mørk Jensen forsøgte at starte en helt ny debat, nemlig hvordan SF har det med det kommunale selvstyre. Vi har det udmærket med det kommunale selvstyre. Det skal eksistere, men vi er lidt mere i tvivl om Det Radikale Venstres holdning til det kommunale selvstyre. Som udgangspunkt for starten af den nye debat tog fru Dagmar Mørk Jensen de bemærkninger, jeg havde om Kommunernes Landsforening og Amtsrådsforeningen. Nu er det ikke sådan, at vi i SF betragter Kommunernes Landsforening og Amtsrådsforeningen som et særlig godt udtryk for det kommunale selvstyre, tværtimod. De fungerer ofte som stærk i staten. Det, jeg sagde, var, at Kommunernes Landsforening og Amtsrådsforeningen i maj 1986 lavede en aftale med den borgerlige regering om, hvilke rammer man skulle holde sig inden for. Det har nu vist sig, at det var kommunerne og amtskommunerne ude af stand til. Det er for os et bevis på, at de to organisationer dummede sig og fik aftalt nogle rammer, som var totalt urealistiske.

Første næstformand (Knud Østergaard):

Fru Dagmar Mørk Jensen for en kort bemærkning, og derefter er det fru Jytte Hilden.

(Kort bemærkning).

Dagmar Mørk Jensen (RV):

Først til fru Jytte Andersen, der ikke mener, at fru Kirsten Lees analyse var særlig gunstig. Det er da rigtigt, at fru Kirsten Lee har siddet som formand, ganske vist som privatperson, for det pågældende udvalg. Her har hun naturligvis fundet frem til, hvad hun mener ville være udmærkede løsninger. Når vi så kommer frem til, at fru Kirsten Lee optræder som ordfører for den radikale gruppe, kommer naturligvis hele problemstillingen om prioriteringen ind i billedet. Det er forklaringen.

Med hensyn til hvad SF's ordfører sagde, tror jeg ikke, man kan bortforklare, at et forslag som dette vil give stigende skatter. Meningen med centrale bestemmelser er jo, at staten skal betale, og så bliver der i hvert fald stigende skatter. Det er min opfattelse, at netop forældrene i høj grad er dobbeltarbejdende og som følge deraf bliver det dem, der rigtig kommer til at mærke stigende skatter.

Jytte Hilden (S):

Jeg skal som ordfører for forslagsstillerne sige tak for debatten og vil godt lige starte med at sige noget ganske kort om decentralisering, rammer og lokalt selvstyre.

Det er en misforståelse at tro, at fordi man ønsker nogle rammer for et eller andet, er man dermed imod et lokalt selvstyre og mod decentralisering. Tværtimod er det en ansvarlig politik at sige, at der er områder, som vi overordnet synes er så vigtige, at vi som samfund og som Folketing skal tage beslutning om det. Derudover skal udformningen inden for de rammer, også de økonomiske rammer, der er til rådighed, ske lokalt og decentralt. Jeg tror, det er lidt vigtigt at slå det fast fra starten i denne diskussion.

Så vil jeg godt også sige tak til socialministeren. Det var et fantastisk flot indlæg. Det eneste problem, socialministeren har, er, at hun er medlem af en borgerlig regering, der ikke vil betale penge til dette børneområde. Jeg mener, at socialministerens analyse af, hvad der er problemet, viste både forståelse og kløgt. Det vil sige, at jeg også tror, at vi vil kunne komme til både en forståelse og en kløgtig politik på dette område med en sådan socialminister.

Jeg vil dog godt antyde en enkelt ting, hvor jeg undrede mig over socialministerens manglende forståelse. Ministeren sagde, at hun ikke var tilhænger af en obligatorisk søskenderabat. Jeg mener faktisk, at vi alle sammen burde gøre os en lille smule umage for, at der kom nogle flere nye danskere. Der er mennesker, og der er familier i dette land, som overvejer, om de skal have et barn til eller ej, og som dropper det udmærkede og opløftende projekt, fordi det er for dyrt med en vuggestueplads. Det er lidt sært, at en socialminister ikke synes, at det ville være rart med nogle nye danskere, nu vi har set så mange af de gamle danskere på talerstolen her i dag. Derfor undrer det lille punkt mig. Men alt i alt føler jeg, at socialministerens tale og det, hun bidrog med i debatten, var positivt, og det skal jeg sige tak for.

Så skal jeg også sige tak til mit partis ordfører, fru Jytte Andersen, som i høj grad understregede, hvor vigtigt det er at sætte sig ned og analysere situationen, analysere tallene og helt cool, selv om man har et bankende hjerte – for det har vi i Socialdemokratiet – gøre sig klart, hvordan pengene hænger sammen. Det stod for

[Jytte Hilden]

mig, medens jeg sad og lyttede til debatten, i fuldstændig skærende modsætning til de forvirrende tal og den forvirrede tale, som den radikale ordfører lagde for dagen heroppe. Det hvirvlede rundt med ting og sager, som ikke står i det konkrete forslag, vi diskuterer i dag, og som intet hold har i virkeligheden. Ekstra ærgerligt er det naturligvis, at fru Kirsten Lee end ikke har tid til at blive og høre diskussionen.

Særlig morsomt blev det, da fru Dagmar Mørk Jensen sagde, at fru Kirsten Lee har optrådt som privatperson i et udvalg som formand, men at man ikke skal tage det så tungt, for når hun taler på Det Radikale Venstres vegne, er det noget helt andet. Vi ved godt, for det har vi set af og til, at der kan være en vis splittelse i den radikale gruppe. Men vi var ikke klar over, at denne splittelse gik så langt som til, at den enkelte person havde forskellige meninger, alt efter i hvilken regi man optrådte. Det er godt nok lidt ærgerligt. Men jeg har stor tiltro til, da jeg har megen respekt for alle de radikale folketingsmedlemmer, at også De Radikale med tiden vil kunne forstå værdien af at gøre en særlig indsats for børnene og for børnefamilierne.

Jeg skal sige tak til hr. Agerschou, og det gør jeg såmænd ikke alene med et smil, men også med ro i sjælen, forstået på den måde, at det er rart, at der rent faktisk er mennesker også i dette Ting, som både kan læse og forstå et forslag ud fra de intentioner, der er lagt ned i det. Det synes jeg SF's indlæg bar præg af, og det er også et godt afsæt for den diskussion, vi skal have med de mennesker, som dette her angår, nemlig børnefamilierne.

Til hr. Henrik Toft fra Venstre og fru Lizzie Lichtenberg fra Det Konservative Folkeparti skal jeg sige, at der ikke er nogen som helst modstrid i nogen af de udtalelser, som forskellige prominente og mindre prominente socialdemokratiske folketingsmedlemmer har fremsat, hverken før eller efter jul, i går eller i dag – eller i morgen med for den sags skyld. For hele pointen i det, vi siger, er, at der er låg på det offentlige forbrug, og at der heller ikke er tale om yderligere private forbrugsstigninger. Men det skærper vores interesse for en behård fordelingspolitik, altså en anden fordeling af midlerne i dette samfund, og det er jo en helt anden tale. Jeg ved godt, at Venstre er klar over, at det drejer sig om fordelingspolitik. Vi ønsker altså

bare at fordele til andre steder end lige netop landbruget.

Med disse ord vil jeg altså understrege, at der ikke er nogen modstrid i vores ønske om en ansvarlig økonomisk politik og en social retfærdighed til fordel for de grupper i vores land, der har det dårligst. Når jeg siger dårligst, er det, fordi en børnefamilie – selv hvis der er to forældre – der består af far, mor og 3 børn, faktisk har mindre til sig selv end mange af de pensionistgrupper, som vi alle sammen har forståelse for har brug for forskellige ydelser – det kan være boligydelse, varmhjælp og lignende – fordi de tager den store opgave på sig at opdrage næste generation. Jeg undrer mig unægtelig over nogle af partiernes ordførere, som ikke forstår, at vi selvfølgelig kun får et bedre Danmark, hvis der hersker optimisme og kreativitet hos dem, der skal føre landet videre. Det er hele pointen i at gøre noget for børnefamilierne. Det er dér, afsættet for et nyt Danmark ligger, og det er derfor, denne behårdede fordelingspolitik interesserer os så meget.

Fru Yvonne Herløv Andersen var – helt på linje med socialministeren, og det er sikkert ikke noget tilfælde, for de kommer fra samme parti – inde på, at der var nogle problemer, der skulle løses, og det er vi ganske enige i.

Til fru Jane Oksen fra Fremskridtspartiet er der måske ikke meget andet end at sige: ak ja. Jeg deler hverken fru Jane Oksens synspunkter eller hendes måde at se tingene på. Og det gælder såmænd ikke blot mig – det gælder hele Socialdemokratiet.

Til Kristeligt Folkepartis ordfører, fru Merethe Due Jensen, kan jeg sige, at jeg har respekt for, at man kan have et andet familiepolitisk syn end det, Socialdemokratiet har. Det bøjer jeg mig for, og jeg tager hatten af for, at det bliver udtrykt på den måde og ikke blot som en påstand om, at det er et økonomisk flip, et paradeforslag eller de andre sære adjektiver, som er blevet brugt om vores forslag. Vi har en anden opfattelse af, hvad der er familiens rolle, og hvilken rolle kvinderne spiller i vort samfund. Men vi er naturligvis enige i, at andre må have et andet synspunkt. Og jeg synes som sagt, at det er et af de mere redelige indslag, der har været i diskussionen fra den borgerlige side af salen.

Dog kunne jeg godt tænke mig at stille det spørgsmål: Hvad mon det ville koste, hvis for-

[Jytte Hilden]

ældre skulle have betaling for at passe deres egne børn derhjemme? Der nærmer vi os beløb, som end ikke har været nævnt i dag. Det er noget med milliarder og mange nuller. Så det tror jeg ikke kommer igennem. Men hvis nogen kan nogle tal for det, vil jeg gerne høre om det.

Til hr. Jørgen Tved, som altid taler meget højt, vil jeg gerne sige følgende: Vi har ikke dårlig samvittighed. Vi har simpelt hen lavet en analyse, og det ville da være mærkeligt, hvis et parti, som møjsommeligt har fået lavet en aftale med regeringen, nemlig Socialdemokratiet, i forbindelse med finanslovsaftalen – fingeraftrykkene før jul – derefter sad med hænderne i skødet og ikke ville lave mere med den begrundelse, at det nu var slut, at tusindårsriget var kommet, og at der nu ikke skulle laves mere politik. Det ville da være en sær udvikling af vores tankegang og af vores program. Vi har altså ikke dårlig samvittighed på grund af os selv, vi har det på det samfunds vegne, som ikke gør noget for de grupper, vi taler om her, nemlig børnene. Men jeg betragtede hr. Jørgen Tveds tale som trods alt en tilslutning til en bid fremad.

Til sidst vil jeg gerne sige, at baggrunden for, at vi overhovedet diskuterer dette her, er ligestilling, at kvinderne i dag ønsker at tage ansvaret for vort samfund både hjemme og ude. Det skaber nogle problemer for os både med hensyn til ældreomsorg og -omsorg og med hensyn til børnefamilierne, enten man nu kan lide det eller ej. Vi kan under ingen omstændigheder overlade børnene til tilfældige ordninger, for kvinder har nået den milepæl, det er at kunne være med på samme måde som mænd.

Derfor vil jeg slutte med at sige tak for den tilslutning, der har været, og opfordre alle til ikke blot, når de lytter at høre det, de gerne vil høre, og trække den del af argumentationen ud, som passer i deres eget kram, men f.eks. læse Socialdemokratiets nye arbejdsprogram, hvor, som jeg nævnte før, økonomisk ansvarlighed og social retfærdighed går hånd i hånd. Kun på den måde kan vi nemlig løse dette lands problemer. Og det gør jo heller ikke noget, hvis det var en smule muntert!

Socialministeren (Mimi Stilling Jakobsen):

Jeg var naturligvis glad og taknemlig over de pæne ord, fru Jytte Hilden sagde nu just om mit indlæg, og jeg vil også meget nødig forpurre det gode indtryk.

Jeg mener, jeg fik understreget – og det tror jeg også jeg fik bekræftet i fru Jytte Hildens udtalelser – at det er regeringens synspunkt, at skal vi ofre penge – og så må vi finde dem et andet sted – skal det være for at hjælpe de svage stillede børnefamilier, herunder enlige forsørgere. Det blev vist klart, og det kan jeg også tilslutte mig.

Jeg skal ikke afvise, at der i de grupper kan være mennesker, der, som fru Jytte Hilden nævnte det, af økonomiske grunde måtte afstå fra at få børn. Men så hører enigheden også op.

Jeg vil advare imod, at vi nu udsender det signal til børnefamilier eller potentielle børnefamilier, at det er en helt håbløs økonomisk opgave at have børn, for spørgsmålet er, hvad det er, vi har råd til eller ikke har råd til. Sandheden er vel, at fru Jytte Hildens og min generation har sat kravene til alle mulige andre ting og forventningerne så meget i vejret, at det ligger i luften, at man ikke vil give afkald på noget for at få børn. Det er normalt i dag, at man søger at få hus, når man er i 30-års-alderen. Vores forældre drømte ikke om den slags ting, for de omtrent nåede de 50. Vi vil have bil og sommerhus, vi vil rejse og have fryser og video, og hvad ved jeg. Og det er jo fint og dejligt alt sammen – men det ligger bare ikke i luften, at man vil give afkald på nogle af disse goder for at få børn.

Derfor synes jeg, man må stille spørgsmålet: Hvad er det, vi generelt set ikke har råd til? Det er et prioriteringsspørgsmål. Og desuden må man sige, at det kunne være, der var større glæde – det tror jeg da vi er enige om – ved børnene end ved at sidde og glo på en 23 tommers skærm, video, eller hvad det nu kan være. Så lad os nu lade være med at viderebringe den myte.

Men jeg undtager stadig væk nogle enkelte grupper i befolkningen, som jeg synes vi skal arbejde videre med at hjælpe til at få bedre økonomiske vilkår. Endelig skal jeg bare i en parentes nævne, at børnefamilierne jo aldrig har fået – også takket være Socialdemokratiets indsats – så store økonomiske tilskud, som de faktisk får i dag, skattereform og alt muligt andet.

(Kort bemærkning).

Dagmar Mørk Jensen (RV):

Inden der opstår myter både om Det Radikale Venstres syn på børnepolitikken og om fru Kirsten Lees mulige væren i strid med sig selv,

[Dagmar Mørk Jensen]

vil jeg tillade mig at minde om, at det udvalg om børns dagligdag, som vi har talt om, blev nedsat af ministeren på grundlag af en dagsorden fra Folketinget. Medlemmerne blev udpeget som repræsentanter for forskellige foreninger. Der var Kommunernes Landsforening, Københavns og Frederiksberg Kommuner, Børne- & Ungdomspædagogernes Landsforbund, Pædagogisk Medhjælper Forbund, Dansk Kommunal Arbejderforbund, Landsforeningen af forældre til børn i daginstitutioner, Daginstitutionernes Landsorganisation, og jeg kunne blive ved. Og det er klart, at denne rapport er resultatet af de pågældende organisationers opfattelse. Og jeg er heller ikke i tvivl om, at fru Kirsten Lee som repræsentant i dette udvalg har delt opfattelsen på mange områder, men det er ikke sikkert, hun har delt opfattelsen af prioriteringen – det tør jeg ikke svare for.

Men for at komme tilbage til dette med, at det ikke må gå ud over børnene: Nej, men vi er heller ikke interesseret i, at de forbedringer, vi skaffer for børnene, rammer lige nøjagtig de samme børns forældre.

(Kort bemærkning).

Lizzie Lichtenberg (KF):

Fru Jytte Hilden nævnte i sin takketale, at der måske for mit vedkommende kunne være en lille smule, for ikke at sige meget stor, misforståelse med hensyn til, hvad det socialdemokratiske parti egentlig mente, på baggrund af udsagn fra forskellige prominente mennesker. Jeg kunne have ønsket mig, at den redegørelse, fru Jytte Hilden her gav for Socialdemokratiets synspunkter, også fremgik af bemærkningerne til selve beslutningsforslag nr. B 100, for der står jo tydeligt, hvor man har gjort omhyggeligt rede for de forskellige beløb, der skal falde som merudgifter, at de skal finansieres af staten, og det plejer at være lig med, at de skal finansieres over skatterne. Der står ikke noget om, at det skal være inden for de forskellige rammer på de forskellige års finanslove, som fru Jytte Hilden påstod i sin sidste bemærkning her. Der står ikke noget om, at det ikke netop skal ske gennem en ekstra skatteudskrivning, tværtimod, og det kan kun opfattes således. Da også børnefamilierne er skatteydere, også skal betale bolig, også skal betale renteudgifter osv., må vi have et samlet overblik, når vi behandler børnefamiliernes økonomi. Men jeg kunne forstå på fru

Jytte Hildens indlæg, at det netop er det, vi skal diskutere sammen, og det kan kun glæde mig overordentlig meget, fordi det så ikke bliver det meget snævre område, man rent faktisk lægger på bordet her i dag.

(Kort bemærkning).

Jørgen Tved (FK):

Der er to ting, fru Jytte Hilden sagde, som kalder mig herop. For det første understregningen af, at der nu var stor enighed i Socialdemokratiet. Det er jeg da glad for at få at vide, for det har måske været lidt vanskeligt at forstå for os andre med de mange forskellige meldinger, der er kommet fra Socialdemokratiet om dette og hint.

Men jeg vil gerne vide, om denne store enighed også omfatter borgmestrene i de socialdemokratiske styrede kommuner, altså om det betyder, at fru Jytte Hilden her vil kunne sige til f.eks. københavnere: I kan være trygge; hvis vi får dette forslag igennem om, at den højeste grænse, forældrene må betale, er 25 pct., vil der ikke komme et forslag fra Pelle Jarmer i København om, at taksterne i institutioner nu nødvendigvis skal sættes op til disse 25 pct.

Dette spørgsmål stiller jeg, fordi jeg ser den fare i forslaget, at man vil udnytte situationen til at gå helt op. Hvis man kan give en sådan klar melding, er en lang række af mine betænkeligheder ved forslaget fejlet af bordet, og så betragter jeg det som et ganske lille haneffed i den rigtige retning.

Derudover blev jeg måske lidt bekymret, da jeg hørte, at Socialdemokratiet ikke har dårlig samvittighed over den finanslov, de har været med til at bære igennem Tinget, for det tyder jo på, at de er lidt skruppelløse, når de ikke vil erkende, at det igen var en finanslov, der vendte den tunge ende nedad.

(Kort bemærkning).

Merethe Due Jensen (KRF):

Fru Jytte Hilden nævnte spørgsmålet om, hvad det vil koste, hvis forældrene skulle ligestilles økonomisk. Der har været mange regneksempler på, hvad det vil koste, og jeg vil ikke trække debatten ud ved at gennemgå disse regnestykker, men blot sige, at det er en umulighed at måle børns tryghed og trivsel statistisk. Økonomisk ligestilling vil være en investering i børn og i en god fremtid.

(Kort bemærkning).

Jytte Hilden (S):

Hvis jeg må begynde bagfra, skal jeg sige til fru Merethe Due Jensen, at dette forslag jo ikke på nogen måde antyder, at alle børn skal passes i den samme slags institutioner; det antyder i al enkelthed bare noget om betalingen. Vi har ved andre forslag her i Folketinget fremhævet, at vi ønsker at overskride sektorgrænserne, at vi ønsker en fagopsplitning væk, eller at vi ønsker en generationskløft fjernet. Derfor kan man ikke tage dette forslag til indtægt for, at alle børn skal gå i samme slags børnehave; det står der ikke nogen som helst steder. Vi synes bare, forældrene til dagens små børn er ramt af to ting, nemlig høje boligudgifter og høje takster i daginstitutionerne, og det gør, at deres økonomiske situation er meget vanskelig.

Dernæst vil jeg sige til socialministeren, som altid er værd at lytte til, at man skal passe på, man ikke falder for den fordom, at det vigtigste for mennesker er Volvo, vovse og video. Det er rent faktisk sådan, at man skal have mere plads, hvis man har børn; det er faktisk en god idé at have et fjernsyn, så de kan følge med i, hvad der foregår omkring dem, og det er meget ofte også en god idé at have en bil, så man kan komme omkring med ungerne. Derfor tror jeg ikke, det billede, der tegnes af, at kvinder og familier kun arbejder for at skaffe sig nogle goder, som man så taler lidt overfladisk om, holder. Ideen i vores forslag er, at de, der skal betale noget mere til børnefamilierne, er dem, amerikanerne kalder »dinkies« - »double income, no kids«, altså at de, der har to indtægter og ingen børn, faktisk godt kan bidrage noget mere til de børn, vi andre har. Nu føler jeg mig personlig ikke ramt af det med børn, al den stund jeg har fire. Jeg ved godt, hvad det koster, og jeg ved også, hvilken glæde og fornøjelse og opløftet tilværelse de giver én.

Fru Dagmar Mørk Jensen, må jeg indrømme, gør diskussionen mere og mere interessant, for nu får vi at vide, at fru Kirten Lee godt nok af navn har været formand for udvalget om børns dagligdag, men at det er organisationerne, der har bestemt, hvad der står. Derfor spørger jeg mig selv: Gud ved, hvad der egentlig er foregået i det udvalg? Det er muligt, jeg får svaret på det på et andet tidspunkt.

Til sidst vil jeg gerne sige til fru Lizzie Lichtenberg, at det er en meget statisk opfattelse af

økonomien, som kommer til udtryk fra den konservative ordfører, for en af effekterne af vores forslag vil være, at en lang række kvinder, som i dag er på bistand, rent faktisk vil komme i arbejde, dvs. gå fra offentlig forsørgelse til selv at tjene penge, og dermed opnår vi både at få mere ind i skattekrone og at skulle betale mindre til bistand, end det koster os at lette taksterne for børnefamilierne. Det er på den måde, vi tænker i Socialdemokratiet: kreativt og fremadrettet.

Henrik Toft (V):

Først vil jeg gerne takke socialministeren for hendes sidste indlæg, hvor jeg synes betydningen af, at forældrene prioriterer mere til fordel for deres børn, blev skåret ud i pap.

Dernæst skal jeg ikke holde hr. Agerschou på pinebænken længere. Det har jo været hårdt for ham at vente på at få et svar fra mig, men nu skal det komme.

Jeg er glad for, at hr. Agerschou ligesom jeg kan lide, at noget er frit, og derfor er det muligt, at jeg kan få hr. Agerschous tilslutning, når jeg nu fortæller ham, hvad der menes med en fri børnehave.

Det er en privat børnehave styret af forældrene, og der kan findes mange eksempler på, at de fungerer udmærket. Det kunne måske være en idé, at man oprettede nogle flere af dem rundt omkring. Det er altså forklaringen på, hvad en fri børnehave er.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling vedtoges uden afstemning.

Den fg. formand (Nørgaard-Sørensen):

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til Socialudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

6) Første behandling af lovforslag nr. L 205:

Forslag til lov om ændring af lov om børnetilskud og forskudsvis udbetaling af børnebidrag.